

Ministerul Educației

art Klett

Tudora Pițilă
Cleopatra Mihăilescu

Polgári nevelés

III. osztály

3

1. A helyes életstílusra vonatkozó normák alkalmazása
1.1. Személyiségjegyek feltárása
1.2. Meghatározó erkölcsi személyiségjegyek azonosítása
1.3. Kiscsoportok és csoportok működési szabályainak feltárása
2. Erkölcsös-polgári viselkedésminta kinyilvánítása ismert élethelyzetekben
2.1. Magatartásformák felismerése tárgyakkal, növényekkel és állatokkal kapcsolatban
2.2. Pozitív hozzáállás kinyilvánítása tárgyakkal, növényekkel és állatokkal szemben
2.3. Emberi kapcsolatok feltárása csoporton belül
3. Együttműködésre való alkalmasság kinyilvánítása egyszerű feladatok megvalósításán keresztül
3.1. Pozitív együttműködés kinyilvánítása kiscsoporton belül egyszerű feladatvégzés céljából
3.2. Felelősség és kötelesség vállalása a csoportmunkában való részvétel által
*3.3. Egyszerű erkölcsi-polgári témájú projektek megvalósítása az osztály, az iskola és a közösség szintjén

Tartalom

1. Tanulási egység. Tárgyak, növények, állatok, személyek

Csatolt kompetenciák: 1.1., 2.1., 3.1., *3.3.

1. Mik a tárgyak?	8
2. Mik az állatok és növények?	10
3. Mit jelent személynek lenni?	12
4. Tárgyak szükségessége	14
5. Növények és állatok szükségessége.....	16
6. Szükségünk van másokra.....	18
Ismétlés.....	20
Felmérés, értékelés	22
Javasolt olvasmányok.....	24
Projekt. Kiállítás.....	26

2. Tanulási egység. Kapcsolatok, magatartás, viselkedés

Csatolt kompetenciák: 1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 3.1., *3.3.

1. Tárgyak, amelyek kifejeznek minket	28
2. Tárgyakhoz való viszonyok és magatartásformák (I)	30
3. Tárgyakhoz való viszonyok és magatartásformák (II).....	32
4. Barátok, akik nem beszélnek	34
5. Növényekhez és állatokhoz való hozzáállás (I).....	36
6. Növényekhez és állatokhoz való hozzáállás (II)	38
Ismétlés.....	40
Felmérés, értékelés	42
Javasolt olvasmányok.....	44
Projekt. Újrahasznosítható anyagok.....	46

3. Tanulási egység. Kapcsolatok, magatartás, viselkedés emberekkel

Csatolt kompetenciák: 1.1., 1.2., 1.3., 2.3., 3.1., 3.2., *3.3.

1. Önbizalom és önbizalomhiány	48
2. Tisztelet és tiszteletlenség.....	50
3. Bátorság és gyávaság.....	52
4. Jóság és rosszindulat.....	54
5. Az igazságról és hazugságról	56
6. Szerénység és önhittség.....	58
Ismétlés.....	60
Felmérés, értékelés	62
Javasolt olvasmányok.....	64

4. Tanulási egység. Emberek együtt

Csatolt kompetenciák: 1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 3.1., 3.2.

1. Otthon.....	66
2. Az iskolában.....	68
3. Játék közben.....	70
4. Barátok	72
5. Jogok és kötelességek	74
Ismétlés.....	76
Felmérés, értékelés	77
Év végi ismétlés	78
Év végi felmérés, értékelés	79
Kézi szótár	80

1 Tanulási egység

Tárgyak, növények, állatok, személyek

Mit fedezünk fel együtt?

- Mik a tárgyak?
- Mik az állatok és növények?
- Mit jelent személynek lenni?
- Tárgyak szükségessége
- Növények és állatok szükségessége
- Szükségünk van másokra

■ **Ismétlés**

■ **Felmérés, értékelés**

■ **Javasolt olvasmányok**

■ **Projekt. Kiállítás**

Megfigyelünk

Nem a ruha teszi az embert.

- Milyen tárgyakat ismertek fel a képen?
- Szerintetek ki készítette ezeket a tárgyakat?
- Miért fontosak ezek a tárgyak?
- Mik a személyes tárgyak? Vajon miért nevezik így ezeket?
- Miért fontos vigyáznunk a dolgainkra? Indokoljátok meg!

Megbeszéljük

A lányok szobájában nem volt senki. Belépett nagymama, letéve a székre Mónika könnyű bőrdíkjét, és miután belenézett a sifonér ovális tükrébe, becsapva az ajtót kiment. A bőrdíjban nagypapa arcképe és egy baba várakoztak, hogy megláthassák Mónika új otthonát.

Az ebédlőasztal melletti széken, két párnával a feneké alatt, Mónika szépen evett a ruhája mellére kötött szalvétában.

(Medeleniben, Ionel Teodoreanu nyomán)

- A fenti szöveg alapján milyen tárgyak találhatók a lányok szobájában?
- Miért fontosak ezek a tárgyak?
- Beszélgetsetek a színezett szövegrész jelentéséről!
- Mondj két, az étkezéssel kapcsolatos viselkedési szabályt!
- Mesélj társaidnak a szobádban található személyes dolgaidról, meghatározva:
 - minden tárgy megnevezését,
 - honnan származnak,
 - fontosságukat,
 - gondozásukat,
 - milyen emlékeket ébresztenek,
 - az okot, hogy miért tetszenek vagy sem!
- Szerinted mely tárgyakra nincs szükséged a szobádban? Miért?

Párban dolgozunk

1. Soroljatok fel írásban olyan tárgyakat, amelyeket kőből vagy fából készíthetnek!
2. Milyen foglalkozásuk van azoknak az embereknek, akik ezeket az anyagokat végtermékké alakítják?

Csapatban dolgozunk

1. A kő, a fa, az agyag különböző átalakulásokon mennek keresztül, hogy az ember számára szükséges tárgyakká váljanak.
 - Szerintetek éreznek valamit az átalakulás közben? Miért?
 - Vajon gondoltak arra, hogy az ember hasznossá teszi őket? Indokoljátok válaszotokat!
2. Magyarazzátok meg a *dolog* szó jelentését a következő mondatokban:
 - *Vásároltam magamnak egy dolgot.*
 - *Három feladat megoldása volt a dolgom.*
 - *Már dolgozunk az újságcikken a folyóirat számára.*

Jegyezzük meg!

Környezetünkben tárgyak és élőlények találhatók. A tárgyak vagy dolgok élettelen testek. Ezeket az ember vagy a természet hozta létre.

Az ember alkotta tárgyaknak különböző felhasználása van. Egyes dolgokat csak mi használhatunk. Ezek a *személyes tárgyak*.

Többre is képes vagy

1. Olvasd el a szavakat, írd egy-egy mondatot a tárgyakat megnevezőkkel: *kréta, Ilona, ceruza, hangya, csónak, kavics, Dâmbovița, fecske!*
2. Sorolj fel néhány tárgyat, amit el szeretnél készíteni! Indokold döntésedet!
3. A környezetekben lévő tárgyak közül melyiket nem szeretnéd használni? Érvelj!

Portfólió

- Gyűjts össze legalább négy talalós kérdést naponta használt tárgyakra (szappan, fogkefe stb.)!
- Gyűjts ezekről a tárgyakra adatokat és képeket!

Önértékelés

• Gyűjtöttél négy talalós kérdést?	IGEN / NEM	• Válogattál képeket?	IGEN / NEM
• Írtál adatokat?	IGEN / NEM	• Gondosan dolgoztál?	IGEN / NEM

Megfigyelünk

Minden madár ismeri a maga fészkrét.

- Milyen élőlényeket ismersz fel a képen?
- Milyen hasznot hajtanak ezek az élőlények az emberek számára?
- Milyen más élőlényeket ismertek? Mire van szükségük a növekedéshez, fejlődéshez és szaporodáshoz?
- Beszélgetsetek a növények és állatok védelméről!

Megbeszéljük

Áttetsző szárnyú és kék szárnyú bogarak röpte keresztelte egymást, pillangók játszadoztak a sűrű fű fölött, amely lassan meleg illatokkal telt meg. Egy földbe vájt odúban, levelek és csenkesz között egy vöröses nyúl ült a mancsán elnyúlva, púpos hátára eresztett fülekkel. A meleg simogatása elaltatta, szemei hirtelen megcsillantak, majd lassan lehunyta, és mintha álmodna, mozgatta hasított pofiját.

Az ösvények mélye még nedves volt. Csak itt-ott rezzen az élet: egy lágy, elhaló bizonytalan hívás, egy vékony tölgy lassú lengedezése, az elmúlt évek sárga leveleinek susogása.

Dél körül egy kürt hangja lengett rétről rétre. A kopók hangos ugatása válaszolt: *Vau! Vau!* Emberi hangok is hallatszottak. És az ösvényre, a fényből kilépett két, a berket kutató szemmel vizslató ember.

(*Petrișor erdejében*, Mihail Sadoveanu nyomán)

- Melyek a részletben szereplő élőlények?
- Mi a véleményetek a bemutatott élőlények viselkedéséről?
- Milyen lenne a környezetünk növények és állatok nélkül? Indokoljátok válaszotokat!
- Hogyan befolyásolhatják az élőlények az ember életét?

Párban dolgozunk

1. Csoportosítsátok az adott táblázat szerint a felsorolt élőlényeket: *paprika, pelikán, tavaszi kankalin, kamilla, ló, zebra, muskátli, oroszlánszáj, fácán, hársfa, orbáncfű, pacsirta, macska, burgonya, cickafark!*

Növények	Állatok

2. Készítsetek egy adatlapot a növények és állatok szükségleteiről!

Csapatban dolgozunk

1. Állapítsátok meg, hogy az állatoknak van-e családjuk! Mondjatok példákat!
2. A felsorolásból válasszátok ki azokat a tevékenységeket, amelyek csak emberre jellemzők: *növekedik, gondolkodik, tanul, ír, megy, eszik, játszik, beszél, szaporodik!*

Jegyezzük meg!

Az állatok és a növények élnek. Élőlények, amelyeknek szükségük van táplálékra, vízre, növekedésüket, fejlődésüket, szaporodásukat biztosító életkörülményekre.

A növények és állatok nem végezhetnek olyan tevékenységeket, amelyek csak az emberre jellemzők. Például: nem gondolkoznak, nem beszélnek, nem tanulnak, nem írnak, nem olvasnak.

Többre is képes vagy

1. Csak az igaz állításokat másold le a füzetbe!
 - A növények nem élnek.
 - Az állatok szaporodnak.
 - A növények és az állatok élőlények.
 - Táplálék nélkül nem élhetnek az élőlények.
2. Írj egy-egy mondatot a kedvenc növényedről és állatodról! Indokold a választásod!

Verseny

- Alkossatok két csapatot! Az egyik csapat minden tagja sorban bemutat szavakkal, mozdulatokkal, arcjátékkal egy adott növényt és állatot. A másik csapat tagjai kitalálják a megfejtést.
- A gondolkodási idő **1 perc**. Minden helyes megfejtés **5 pontot** ér. A legtöbb pontot összegyűjtő csapat győz.

Megfigyelünk

Sok ujjá az embernek, mégsem egyenlő.

- Figyeljétek meg a képet!
- Milyen élőlények láthatók az illusztráción?
- Mit csinál a fiú?
- A macska képes ugyanazokra a cselekvésekre, mint a fiú? Miért?
- Az ábrázolt szereplők közül ki tudná kitakarítani a szobát?
- Ki törhette el a vázát? Miért?

Megbeszéljük

A kutyus elindult a fűben szimatolva. A kislány észrevette, hogy az út két oldalán a virágok lehajtott fejjel bóbiskolnak. Egy árnyékos sarokban fény villant.

– Ott egy házikónak kell lennie! suttogetta Lizuca kisasszony.

A szentjánosbogár fényéhez közeledve, észrevette, hogy egy öreg fűzfa odva mellett áll. A hosszú ágak felé nyújtóztak, és lustán lengedeztek.

– Ez egy nagyon jó ház, mormolta Patrocle.

Akkor Lizuca a fűzfa engedélyét kérte:

– Fűzfa néne, suttogetta félénken, megengedi, hogy belépünk a házába?

A fűzfa gyengéden megcirógatta, és beengedte az odújába.

– Itt nagyon jó, Patrocle, suttogetta a kislány befészkelve magát.

(A csodálatos liget, Mihail Sadoveanu nyomán)

- Mely élőlényeket mutatja be az előző részlet?
- Miben hasonlítanak és különböznek ezek?
- Véleményetek szerint melyik élőlény személy? Indokoljátok választotokat!

Párban dolgozunk

1. Sorold fel padtársad három tulajdonságát! Indokold! Kérd ki társad véleményét a leírtakról! Beszéljétek meg!

Csapatban dolgozunk

1. Alkossatok három csapatot. Az egyik tanuló leírja egy jellemző jó tulajdonságát és egy hibáját. A többiek kiegészítik.
 - Elfogadod társaid jellemzését? Miért?
 - Felfedeztél más tulajdonságokat is? Milyenek tartod ezeket?
 - Mutasd be az osztálytársaidnak a csapat leírását!

Jegyezzük meg!

Az emberek, állatok és növények élnek. Élőlények. Közülük csak az emberek gondolkodnak, éreznek, van akaratuk, beszélnek, dolgoznak. Az emberek személyek.

Minden embernek vannak erényei és hibái.

Mindenkinek megvan a véleménye önmagáról. Néha az ember önmagáról alkotott képe nem egyezik meg a többiek véleményével.

Többre is képes vagy

1. Írj minden név mellé egy cselekvést, amit csak az emberek végezhetnek!

• *Sára* • *Ilona* • *Viktor* • *Sanyi*

Példa: *András olvas.*

2. Másold le azokat a cselekvéseket, amelyek a növényekre és az állatokra nem jellemzők: *lélegzik, táplálkozik, tanul, énekel, beszél, megy, dolgozik, magyaráz, nevet, szaporodik, szeret!*
3. Írj egy üzenetet a padtársadnak, amelyben leírod a róla alkotott véleményedet!

Portfólió

- Minden gyerek kap egy papírlapot. A lap első felén a tanulók lejegyznek négy szempontot (jellemvonások, tevékenységek, készségek stb.) amiben jók. A lap másik felére feljegyzik, mit szeretnének megtanulni, és milyen segítségre van ehhez szükségük.
- A tanév végéig minden gyermek lejegyzi erre a lapra az elért fejlődést, amit a nyári vakációt megelőzően a szüleivel és a tanítójával közösen kiértékel.

Megfigyelünk

Lyukas ruhának tú az orvosa.

- Milyen tárgyakat látsz a képen?
- Ki készítette ezeket?
- Milyen tevékenységekhez használják ezeket a tárgyakat?
- Hogyan befolyásolják az emberek életét?
- A képen található tárgyak közül melyekkel találkozhattok más mindennapi élethelyzetben? Indokoljátok!

Megbeszéljük

Egy gyereknek sok játéka volt, de hamar rájuk unt. Egy nap az édesapja hozott neki egy doboz gyurmát.

A gyermek elcsodálkozott, hogy mennyi mindent tud készíteni a gyurma formázásával: labdát, házat, autót, repülőgépet [...].

(A legjobb barát, Victor Sivetidis nyomán)

Egy este, a gyerekek távozása után, a tanító mindent elrendezett a katedrán. A tábla letörölve, az ajtók bezárva. A padokon semmit sem lehetett látni. Csak egy sarokban megbújó ceruzahegyet, vagy egy törött tollhegyet a tintatartó mellett...

(Megbűvölt szavak, Pierre Gamarra nyomán)

Nagyapa minden szerszámot előkészített a munkához. Nekem a gereblyét adta, Gabinak a vasvillát, Palinak egy nagy műanyaglapot és Ilonának a gallyvágó ollót.

(Nagyapa kertje, Ion Gugiuman nyomán)

- Mi a tárgyak szerepe a fenti irodalmi szövegrészekben?
- Nevezd meg azokat a tárgyakat, amelyeket nagy körültekintéssel kell kezelni!
- Szerinted miért szükséges, hogy az ember tanuljon, dolgozzon és pihenjen?

Párban dolgozunk

1. Beszéljétek meg a közmondás jelentését: *Sokat tanul, kinek kedve van a könyvekhez.* Soroljatok fel az iskolában használt más tárgyakat! Mutassátok be mindegyik fontosságát!
2. Nevezetek meg nektek tetsző foglalkozásokat!
 - Pontosítsátok ezekben a szakmákban használt szerszámok, tárgyak nevét! Mi a szerepük?

Csapatban dolgozunk

1. Keressetek és válogassatok a mesterségekről és szerszámokról szóló közmondásokat!
 - Készítsetek a közmondásokhoz rajzokat!
 - A legsikerültebb rajzokból szervezzetek kiállítást!

Jegyezzük meg!

Az ember különféle tárgyakat alkot, hoz létre, amelyeket különböző tevékenységeiben használ fel, játékban, munkában, tanulásban.

Ahhoz, hogy hosszú ideig használhassuk ezeket, gondosan kell bánnunk velük.

Egyes dolgokat óvatosan kell kezelni, a használat közbeni balesetveszély elkerülése érdekében.

Többre is képes vagy

1. Írd le három olyan tárgy nevét, amelyet iskolásként bármely gyerek használ!
2. Melyek azok a tárgyak a háznál lévők közül, amelyeket egy gyermek felnőtt felügyelete nélkül nem használhat? Indokold!
3. Rakd sorba a következő tárgyakat, kezdve a számodra legfontosabbal!
vonat, ceruza, fogkefe, számítógép, telefon, televízió, könyv
Indokold!

Játék

Minden résztvevő lerajzolja egy lapra a kedvenc tevékenységét. Utána elmagyarázza a többi játékosnak, miért szereti ezt a tevékenységet.

A játék végén beszélgetnek az emberek számára megtehető dolgok sokféleségéről és a tevékenységeik közötti különbségekről, valamint arról, hogy milyen új dolgokat tudtak meg a játékosok önmagukról és a többiekről.

Megfigyelünk

Ne nyesegesd a fát,
amelynek árnyékában
nyugszol.

- A képen milyen növényeket és állatokat ismersz fel?
- Ezek milyen állatok?
- Szerintetek lehetséges lenne az emberi élet növények és állatok nélkül? Indokoljátok!
- Vajon a képeken látható állatok élhetnek-e növények nélkül? Miért?

Megbeszéljük

Az udvarom vidéken van, vízparton. A homoktövis kerítésen verebek ülnek. Itt-ott folyófű szövi be. Néhol öreg nyárfák emelkednek, benn ribizli és köszméte bokrok láthatók.

Az udvaron sok és változatos szárnyas van. Az a fekete kakas az udvarom ébresztőórája. Büszkén, íves sarkantyúkkal, acélos toltai páncéljában, harcrakészen. A gyöngytyúk az egyik sarokból a másikba szalad. A fehér libák egymásután sorakoznak, egy harcos rajba. A tyúkok összegyűlnek, és érdeklődve nézelődnek.

Ugatást hallunk. Ez Dudás, Dudáska, a kuvasz. Most a kerítést tanulmányozza, nincs-e rajta rés, amelyen keresztül valaki besurranhatna az udvarra. Amint nyílásra bukkan, megáll, és ugatva adja hírvül.

(Az udvaromban, Emil Gârleanu nyomán)

- Melyek a szövegben bemutatott növények és állatok?
- Szüksége van az embernek ezekre a növényekre, állatokra?
- Mi a kakas szerepe? Hát Dudás kutyáé?
- Milyen állatok a verebek?
- Hasznosak-e a verebek az emberek számára? Miért?
- Milyen állat a többi szövegben említett szárnyas?

